

Formalni Viri Mednarodnega Prava

Mednarodno pravo je sestavljeno iz običajnega, pogodbenega pr, splošnih pravnih načel in enostranskih pravnih aktov. Prav tako pa sta tudi pomožna vira prava Judikatura (sodna praksa) in Jurisprudenca (pravno znanje in pravna doktrina).

Obče (običajno) mednarodno pravo

- Za koga velja Obče običajno pravo
Običajno pravo obvezuje vse države. Da bi neko pravilo bilo običajno, ga mora spremljati praksa in zavest, da bi neizvajanje tega pravila pomenilo kršitev.
- Kdaj Neha veljati
 - o Zaradi sprememb družbenih danosti (znanost, tehnologija, spremembe v družbenem prepričanju) se lahko spreminjajo tudi pravna pravila.
 - o Zaradi trajnega neizvrševanja nekega običaja in s tem do zastaranja mednarodno pravnega običaja.
 - o Lahko pa pride do stalnega nasprotnega izvrševanja mednarodno pravnega običaja in s tem do zastaranja tega pravnega običaja, lahko pa tudi zamenja starejši običaj.

Pri tem upoštevamo načela: novejšo pravilo zamenja starejšega, specifično pa abstraktnega. Lahko tudi pride do konference, kjer se običaj kodificira – v procesu nastajanja se pravilo večkrat spremeni, ker vse države MS postanejo pogodbenice

Načela mednarodnega običajnega prava

Običajno pravo se sestoji iz dveh elementov : materialnega in psihološkega.

Torej opravljanje neke prakse in prepričanje da je ta praksa sprejeta kot pravo. Prav tako pa da bi neko ravnanje nasprotno tej praksi predstavljalo odstopanje ali kršitev mednarodnega prava. Procesu običajnega prava je važna praksa ne samo organov, ki državo zastopajo v mednarodni skupnosti (predsednika, vlade, ministra za zunanje zadeve in diplomatskih predstavnikov), temveč tudi zakonodajnih organov, ki se odraža v ustavnih, zakonskih in drugih predpisih države. Glede na kontinuiranost, mora biti praksa stalna, enaka in kontinuirana(v izvrševanju ne sme prihajati do večjih prenehanj v izvajanju, kjer bi lahko prevladala praksa, ki ji je nasprotna). Mednarodno pravo ne predpisuje nikakršnega časovnega obdobja v katerem se neka neka praksa transformira v običajno pravilo. Vse je odvisno od pogostosti, njenih lastnosti in subjektov. V večini primerov je potrebno velikov precedensov in daljše časovno obdobje, da bi se neka stalna, enaka in kontinuirana praksa spremenila v običajno pravno pravilo. Nasprotovanje praksi z strani znatnega števila drugih subjektov(držav) lahko pripelje do tega, da praksa ne postane običajno pravilo. Nekaj kar postane obče pravno pravilo je obvezujoče za vse mednarodno pravne subjekte.

Praksa, ki je stalna, enaka in kontinuirana pa ni nujno, da se transformira v običajno pravilo, tukaj so pomembni motivi za izvajanje te prakse. Motivi zaradi katerih običaj ne postane pravilo, so uvidevnost, oportunitizem in tradicija, ne pa pravne obveznosti.

Spreminjanje običajnega prava

V MS lahko vstopi nekaj subjektov iz drugega kulturno-civilizacijsko-mednarodno pravnega kroga.

Pogodbeno pravo

S pogodbami mednarodno pravni subjekti prostovoljno urejajo mednarodne pravne odnose. Sami si nalagajo dolžnosti in pravice. Gre za dispozitivno pravo.

Pogodba se sestoji v soglasnosti volje dveh (dvostranske) ali več (več stranske pogodbe) subjektov mednarodnega prava, da se vzpostavi pravni odnos in dolžnosti med strankami te pogodbe. Pogodbe so lahko dvostranske ali večstranske. Da bi bila pogodba veljavna je potrebno zadostiti sledečim pogojem: Vse stranke te pogodbe morajo biti subjekti mednarodnega prava, morajo biti suvereni – ne smejo biti podvrženi pravu druge stranke, predmet ne sme biti tak, da ga lahko subjekti sklenejo kot subjekti zasebnega prava (predmet pogodbe mora biti javno pravna funkcija – sem spada prelet letal, dovoljenje za uporabo cest, vplutje in izplutje ladij), da bi bila pogodba veljavna mora biti predmet te pogodbe pravno dopusten. Mednarodno pogodbeno pravo je kodificirala Dunajska konvencija iz 1969 leta. Dunajska konvencija naprimer ne ureja vprašanj nasledstva in odgovornosti držav. Ko govorimo o pravni dopustnosti – ne sme biti v nasprotju z Ius Cogensom (definirala Dunajska konvencija, vendar ne definira kaj Ius Cogens je) – obstaja konsenz, da je Ius Cogens prepoved vojne in upoštevanje temeljnih norm humanosti. Pristojni za podpis so predpisani z ustavo. MP predpostavlja, da so to šef države, šef vlade ali zunanji minister.

Za Koga velja :

- Za pristopnice pogodbe

Kdaj je Veljavna :

- Vse stranke morajo biti suvereni subjekti mednarodnega prava
- Predmet pogodbe mora javno pravna funkcija
- Predmet pogodbe mora biti pravno dopusten – mora biti materialno izvršljiv in ne sme biti v nasprotju z Ius Cogensom (Predvsem prepoved vojne in spoštovanje humanitarnih norm)

Kdaj neha veljati:

Pogodba preneha veljati:

- Ko se sklene novi sporazum, ki zamenja prejšnjo pogodbo.
- Ko pride do bistvenega kršenja pogodbe in se podpisnice sklicujejo na to kršitev.
- Ko pogodbe ni možno izvršiti.
- Bistvena sprememba okoliščin.
- Nastanek nove imperativne norme s katero postane predmet pogodbe pravno nedopusten
- V vojni pogodbe še vedno veljajo, omeji se uzvrševanje – se zamrznejo.

- Propad ene od pogodbenih strank.
- Enostranska odpoved
- Z časovno omejitvijo
- Z nekim pogojem, ki je v pogodbi predviden

Enostranski akt

Statut mednarodnega sodišča ne predvideva enostranskih aktov, kot virov mednarodnega prava. Vendar pa enostranski akti predstavljajo pomemben del običajnega procesa mednarodnega prava. Po tem pa postanejo pomemben del partikularnega mednarodnega prava. Vrste enostranskih aktov so: Notifikacija (obvestilo), Priznanje, protest, odrekanje in obljuba.

Enostranski akti, ki niso izvor menarodnega prava: notifikacija – je samo oblika izražanja volje neke države. Priznanje in protest – glede na to da sta to reakciji na akte ali obnašanje druge države, se lahko težko razumeta kot neodvisen vir mednarodnega prava.

Enostranski akti, ki so izvor mednarodnega prava:

Akti, s katerimi subjekt mednarodnega prave prevzema nove pravne obveznosti – obljuba, akti s katerimi subjekt opušča svoje obstoječe subjektivno pravo t.j odrekanje, akti s katerimi država pridobi nove pravice; zasedba nikogaršnjega ozemlja, pridobitev področja zaradi zastaranja in zgodovinskega naslova.

Pogoji pod katerimi je enostranski akt veljaven so sledeči: Avtor akta mora biti subjekt mednarodnega prava, Predmet akta mora biti pravno dopusten, volja izražena v aktu mora biti enaka volji avtorja, zaradi tega je lahko enostranski akt ničen v primeru: prevare, korupcije predstavnika, prisile na predstavnika ali celo državo.

Obljuba: je vrsta enostranskega akta, s katerim država prevzame določeno pravno obvezo v korist druge države, skupine držav ali vseh. Da bi ta obveza bila po mednarodnem pravu obvezujoča, mora to obvezo izreči organ, ki je pooblaščen za izrekanje takšnih aktov, ki potem obvežejo to državo. Izraženo mora biti jasno in na določen način, z namero, da obveže državo v skladu z danim aktom. Ni nujno, da se izrazi v neki posebni obliki, da bi bilo obvezujoče. Lahko se izrazi tudi ustno, vendar javno.

Odrekanje: Pravica na odrekanje izhaja iz lastnih pravic vsake suverene države, da svobodno razpolaga z svojimi subjektivnimi pravicami in pravno zaščitenimi interesi. To je tudi podlaga za izrekanje obljub.

Država se lahko odreče svojih pravic, ne more pa se odreči pravic, ki so ji dane za izvrševanje neke dolžnosti. Mednarodno pravo ne predpisuje neke posebne oblike za odrekanje od teh pravic. Lahko je pisno, javno ali zaključnimi dejanji. Pravilo je da se odrekanja držav od njihovih pravic ne predpostavlja.

Pridobitev novih pravic z enostranskimi dogovori

Mednarodno pravo (znanost) ne predvideva pridobitve novih pravic z enostranskimi akti.

Najverjetneje, ker se splošno ne priznava delovanje teh aktov v odnosu na druge države, v skladu s tem, da pogodba ne more dati pravic, niti dolžnosti državam, ki niso stranke pogodbe.

Mednarodno pravo (praksa) pa predvideva določene možnosti pridobivanja novih pravic, praksa pa to tudi potrjuje.

Glavni pogoj za pridobivanje novih pravic z enostranskimi akti je ta, da je tak akt predviden z veljavnim občim mednarodnim pravom in da se ta pravica uživa v mejah te pravice, če so ti pogoji zadoščeni, ni potreben pristanek nikogar drugega.

V primeru, da akt ne izpolnjuje teh pogojev, brez pravne osnove mu lahko ostali subjekti mednarodnega prava nasprotujejo in niso dolžni priznati pravnih posledic.

Glavni primeri takšnih aktov:

Zasedba ozemlja, ki v tistem trenutku ne pripada nobeni državi, kar je tudi pogoj za legitimno zasedbo. Proti temu se ne da protestirati niti ni potrebno priznanje.

Zastaranje in zgodovinske pravice

Neka država lahko tudi brez veljavnega pravnega naslova, torej z kršitvijo mednarodnega prava in kršitvijo subjektivnih pravic drugih pridobi določene pravice. Pogoj za to je da na nekem področju daljši čas miroljubno vlada in da pri tem ne naleti na odpor in proteste drugih držav.

Podrazumevani pristanek : Kdor molči se strinja

Praksa pa kaže, da to pravilo ni univerzalno, molk lahko pomeni odobravanje, nesprejemanje, ali pa kot indiferentnost, ki ne doseže pravne posledice.

V dunajski konvenciji iz 69 leta je predvideno, da če ni ugovora z strani katerekoli strani v roku 3 mesecev, lahko stranka, ki je predlagala ukrep, izvede ukrep, ki ga je predlagala.

Obča Splošna pravna Načela

Gre za načela, ki so prikazana v notranjem pravnem redu držav, ne gre za načela, ki jih države izpolnjujejo zaradi mednarodno pravnih obvez. To so torej načela, ki naj bi jih izpolnjevali pravni redi vseh držav. OSPN so načela, ki so skupna zaradi pomembnega temeljnega moralnega prepričanja ali razumnosti ali uporabnosti. Ko ugotovljamo, če je neko načelo obče, ne primerjamo vseh držav, temveč karakteristične pravne ureditve. Če vsi vključujejo neko načelo, potem je to načelo obče.

Pomožna vira mednarodnega prava

Judikatura

Mednarodno pravo se sklicuje na odločitve drugih sodišč, vendar ni precedenčnosti, pomembna je praksa. Uporabijo se odločbe vseh mednarodnih sodišč tudi odločbe in državnih sodišč. Pomembne pa so tudi mnenja sodnikov, kjer vsak zase razloži svoje strinjanje oz. Nestrinjanje z odločitvijo. Gledamo odločbe Nuremberskega sodišča, tokijskega sodišča, meddržavnega sodišča v Haagu.

Jurisprudenca

To so knjižna dela, posameznih avtorjev (članki, knjige, ekspertize). Pri teh gre za logično dedukcijo ali indukcijo. Lotijo se pa lahko tudi namišljenih primerov v prihodnosti. Za avtorja je treba vedeti, kateri šoli pripada in če nastopa kot advokat pri eni od strani. Dobro je primerjati mnenja različnih avtorjev o isti problematiki.

Viri Mednarodnega vojnega prava.

Začetek kodifikacije vojnega prava sega v drugo polovico 18.stoletja. To je spodbudil leta 1859 švicar Henri Dunant z brošuro »Un Souvenir de Solferino« kjer opozori na trpljenje ranjencev. To vodi do sprejetja prve ženevske konvencije leta 1864. Ta konvencija se ni nanašala na vojne ujetnike, ampak predvsem na izboljšanje razmer za ranjence. Predvidi »neutralizacijo« vseh ranjencev, bolnic in medicinskega osebja. Kodifikacija pravil se je nadaljevala v letih 1899 in 1907 na mirovni konferencah v Haagu. Četrta Haaška konvencija iz 1907 in pravilnik o bojevanju na kopnu sta najpomembnejša od tistih, ki se spoštujeta še danes.

Med obema vojnama, je bil pomemben ženevski protokol iz 1925 o prepovedi rabe zadušljivih, strupenih plinov in bakteriološkega sredstev.

Po drugi svetovni vojni se je izčrpno kodificiralo mednarodno humanitarno pravo na temelju izkušenj iz druge svetovne vojne. 1949 so bile v Ženevi podpisane 4 konvencije :

1.Konvencija za izboljšanje statusa ranjencev in bolnikov v oboroženih silah v vojni;
2.Konvencija za izboljšanje položaja ranjencev, bolnih in brodolomcev oboroženih na morju; 3. Konvencija o ravnanju z vojnimi ujetniki; 4.Konvencija o zaščiti državljanov v času vojne.

Leta 1977 sta bila sprejeta tudi dva dopolnilna protokola k 4 konvencijam in sicer protokol I, o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov in Protokol II o zaščiti žrtev nemednarodnih spopadov. Pomembna je tudi konvencija iz 1980 o prepovedi ali omejevanju rabe določenih vrst klasičnega orožja, ki ima pretirano traumatske učinke ali da deluje brez razlike glede cilja. Skupaj s tem je tudi protokol o fragmentih, ki se ne odkrijejo, II protokol o prepovedi ali omejitvi rabe min, min presenečenja ali drugih sredstev, spremenjen v 1996. III protokol o prepovedi ali omejevanju rabe zažigalnega orožja, IV protokol o prepovedi rabe zaslepujočega laserskega orožja.

Načela mednarodnega vojnega prava

- Pravice vojskujočih strani niso neomejene
- Ni svobodne izbire pri izbiri sredstev
- Velja načelo sorazmernosti pri uporabi sile

To načelo poskuša določiti kriterije za omejitev uporabe sile. Sorazmernost do vojnih dejanj nasprotnika ali do pričakovanih vojnih uspehov.

- Načelo razlikovanja, diskriminacije

To načelo zajema : izbiro metod,sredstev vojskovanja in izbire ciljev.

Upoštevati se mora načelo vojaške nuje- uporabi se lahko le tista vrsta in stopnja sile, ki ni prepovedana z določili MP in je potrebna za delno ali popolno podreditev sovražnika z najmanjšo možno potratu časa, fizičnih virov (najmanjša škoda) in človeških življenj.

Upoštevati se mora načelo humanosti: prepovedana je uporaba katerekoli vrste in stopnje sile, ki ni potrebna za delno ali popolno podreditev sovražnika.

Načelo viteštva: nečastna sredstva, zvijače (perfidnost) in obnašanje so prepovedani med oboroženimi spopadi.

Martensova Klauzula (del virov MVP)

Po pozitivističnem učenju je pravo produkt volje države, zaradi tega suverene države niso podložne nikakršnemu višjemu pravu. Martensova klauzula iz uvoda v četrto haaško konvencijo leta 1907 ta pozitivizem zavrača. MK predvideva hierarhijo uporabe pravnih pravil o bojevanju, z ciljem da ne pride do pravnih praznin. Klauzula v prvi vrsti predvideva uporabo predpisov

dogovorjenih znotraj konvencije same in drugih konvencij. V primeru pomanjkanju pravnih predpisov se uporabijo načela, ki izhajajo iz običajev, ki so vzpostavljeni med civiliziranimi narodi (obče običajno, nenapisano pravo). Tudi, če takšna pravila ne obstajajo, se stranem v spopadu ni dovoljeno obnašati samovoljno. MK predvideva dinamični element v razvoju mednarodnega prava, glede na nove načine bojevanja, nova bojna sredstva in nova orožja. Po tem so zakoni človečnosti in javne vesti so omejujoči faktor v vseh vrstah oboroženih spopadov.

Zakoni človečnosti nalagajo:

Prepovedano je:

- napad na življenje
- zajemanje talcev
- napad na osebno dostojanstvo
- izrekanje in izvrševanje kazni

Ranjenci in bolniki morajo biti oskrbljeni.

Martensova klauzula tudi predvideva, da nekaj, kar ni izrecno prepovedano, ni dovoljeno. Humanizacija Pomeni odklanjanje nepotrebnih okrutnosti in preprečevanje najstrašnejših oblik vojskovanja. Tukaj se trudijo predvsem predvsem preprečiti povratne ukrepe proti »zaščitenim osebam«. Tudi zaščita vojakov pred protipravnih del njihovih poveljujočih, političnega vodstva in vojnih zločincev. Civiliste je potrebno zaščititi pred kakršnokoli obliko nasilja, če se ne udeležuje vojnih operacij.

Popolna humanizacija vojne bi pomenila ukinjanje vojne. Mera humanizacije vojne je omejena z namenom vojne. Vojno pravo zato navaja takšne omejitve, ki ne ovirajo doseganja vojnih ciljev, vključno z končno zmago nad sovražnikom.

Obče običajno pravo in oboroženi spopadi

Vlada splošno prepričanje, da materialna pravila iz konvencij sprejetih pred 2.sv.vojno in ki kasneje niso bila revidirana z novimi danes po običajni osnovi velja za vse države. Te predpisi skupaj z Ženevskima konvencijama iz 1949 in 1977 leta. Države, ki tem konvencijam niso pristopile, bi težko dokazale, da jih pravila iz teh konvencij ne obvezujejo po običajni osnovi.

Značilnost te simbioze pisanih pogodb in občega običajnega prava predstavlja, da večina pravil glede omejevanja vojskovanja predstavlja imperativne norme občega običajnega prava, ki jih je sprejela in priznala celotna mednarodna skupnost. Imperativna pravila pa veljajo za vse, tudi za nove države, ki pred pridobitvijo državnosti niso sodelovale pri formiranju teh pogodb. Povračilni ukrepi zoper ravnanje nasprotne strani, ki krši Ženevsko konvencijo predstavlja mednarodni zločin. Kar pa pomeni mednarodno odgovornost, tako države, kot posameznika, ki je to zakrivil.

Drugi viri Prava oboroženih spopadov:

Kršitve MVP

Zločini zoper mir: Pripravljanje, začenjanje ali vodenje agresorske vojne ali vojne, s katero se kršijo mednarodne pogodbe, sporazumi ali garancije oziroma sodelovanje v skupnem načrtu ali zaroti za izvršitev kateragali od teh dejanj.

Vojni Zločini: Kršitve vojnih običajev in zakonov. Te kršitve obsegajo : uboje, mučenje ali izgon civilnega prebivalstva na prisilno delo ali za kakšen drug cilj, uboje in mučenja vojnih ujetnikov ali oseb na morju ter ubijanje talcev. Ropanje javnega in privatnega premoženja. Namerno rušenje mest ali vasi, ki ga ni mogoče opravičiti z vojaško nujnostjo.

Zločini zoper človečnost: Uboji, zaslužnjevanje, iztrebljanje, deportacije in druga nečloveška dejanja, izvršena zoper katerikoli skupini prebivalstva pred ali v času trajanja vojne. Preganjanje prebivalcev na politični, rasni ali verski podlagi. Genocid – uboji ter težje poškodbe fizične ali mentalne integritete članov nacionalne, etnične ali verske skupine, namerno izpostavljanje teh skupin življskim pogojem, ki naj pripeljejo do njenega popolnega ali delnega fizičnega uničenja, ukrepe za preprečevanje rojevanja otrok.

Briand Kellogov pakt

Briand Kellogov pakt je bil sprva predviden kot bilateralni obrambni sporazum med ZDA in Francijo, kasneje postane multilateralni sporazum kateremu pristop večina držav. Ta sporazum prepove vojno, vendar ne predvidi nobenih sankcij za agresorje. Prav tako pa ne prepoveduje vojaških obveznosti držav, ki izhajajo iz Monroejeve doktrine, povojnih zavezništov in ustanovne listine Lige narodov, ne nanaša se na uporabo oborožene sile v celoti. Zaradi tega je bil sporazum popolnoma neučinkovit. Primer nedelovanja tega sporazuma je Japonska zasedba Mančurije, kjer je vzpostavila vojaško vlado. ZDA niso sprejele nobene vojaške akcije niti ekonomskih sankcij. Preprosto niso priznale vojaške vlade, Japonska vlada je to preprosto ignorirala in vzpostavila nadzor nad Mančurijo.

Mednarodni Zločin

Je mednarodno protipravno delo, ki izhaja iz oškodovanja interesov mednarodne skupnosti.

Monroejeva doktrina

Monroejeva doktrina, predstavljena 1823 leta se sestoji iz 4 delov:

- Ameriški kontinent naj ne predstavlja ciljev kolonizacije katerekoli evropske sile.
- Države na ameriškem kontinentu so bistveno drugačne od evropskih
- ZDA bodo razumele kot grožnjo kakršenkoli poskus katerekoli evropske države, da bi vsilile svojo vladanje katerikoli državi na zahodni polobli,
- Nevmešavanje ZDA v zadeve evropskih držav

Rooseveltova vzporednica Monroejevi doktrini

Medtem ko je Monroejeva doktrina preprečevala Intervencijo evropskih sil, je Rooseveltova »vzporednica« opravičevala ameriško intervencijo v zahodni polobli.

Marshallov načrt

Je imel za primarne cilje, 1.povečanje proizvodnje, 2. povečanje evropske trgovine, 3. pomoč pri integraciji in sodelovanju evropskega gospodarstva, 4. Nadzor inflacije, kjer je programu spodletelo.

Tukaj gre predvsem za zadrževanje komunizma. Predpostavka je, da če damo denar kapitalistični državi, odstranimo grožnjo, ki jo predstavlja SZ.

Ta načrt predstavlja izhodišče za ekonomsko, politično in družbeno prenovo zahodne evrope, čeprav je bil ta načrt ponujen tudi socialističnim, vendar so ga zavrnil. Razlog za marshallov načrt je bila skrb, da lahko socialistične sile ogrozijo. Prav tako pa je bil cilj marshallovega

načrta ustvariti nov trg za preobširno proizvodnjo ZDA. Prav tako pa Marshallov načrt tako kot Nato predstavlja politične strukture za soočanje z Vzhodom, ki so jih potrebovale za utrditev svojega hegemonističnega položaja do zahodne evrope. Zda so z njimi preuredile in utrdile jedro svetovnega kapitalističnega sistema. Skupaj z Trumanovo doktrino je bilo jasno, da si ZDA prilaščajo vlogo svetovnega policajca. Z Marshallovim so ZDA izvedle pomembno nalogo reorganizacije in stabilizacije njegovih družbenih in političnih struktur.

Nevtralnost

Trajna nevtralnost:

Je različna od nevtralnosti v oboroženem spopadu, kjer nevtralnost velja za obdobje oboroženega spopada. Država, ki prevzame status trajno nevtralne države se obveže, da ne bo sodelovala v agresijah, vendar si pridržuje pravico do samoobrambe, razen če je njeno področje demilitarizirano. Lahko ima oborožene sile, vendar samo za potrebe lastne obrambe. Ne sme pristopati napadalnim niti obrambnim zvezam. Tretje države, ki priznajo ta status neki državi, se obvežejo, da ne bodo škodovala tej nevtralnosti. Države garanti pa prevzemajo obveznost, da bodo intervenirale, če pride do napada na trajno nevtralno državo. Danes so trajno nevtralni Švica, Vatikan in Avstrija.

Po ustanovitvi ZN je začelo prevladovati stališče, da je trajna nevtralnost nepovezljiva z sistemom kolektivne, kot je predviden v ustanovni listini OZN. To je tudi eden od razlogov, zakaj švica ni zaprosila za članstvo v OZN.

Nevtralnost v oboroženem spopadu

Nevtralnost v oboroženem spopadu je možna, ko pride do vojnega stanja med dvema ali več državami. Formalna nevtralnost ni mogoča, ko pride do nemednarodnega spopada. Potem ko VS OZN predpiše nevojaške ukrepe (sankcije) proti neki državi, članice OZN ne morejo biti nevtralne. Znanstveno stališče je, da nevtralnost ni mogoča v sklopu sistema kolektivne varnosti OZN.

Klasična nevtralnost v vojni

Mednarodno pravo je predpisalo natančno pravila glede stopanja v vojno že ko se je vojna smatrala kot izraz suverenosti vsake države. Takrat je morala vsaka država drugi napovedati vojno. Tretje države pa so lahko pridružile ali eni ali drugi strani. Vendar dokler tega niso storile, so bile tretje države dolžne upoštevati pravila, ki so jim predpisana glede na status nevtralnosti. Ta pravila pa ne da samo ščitijo nevtralne države, ampak jim pripisujejo tudi znatne omejitve. Splošne omejitve:

Vzdržnost: nevtralna država ne sme pomagati nobeni državi v vojni, izrecno ne sme pomagati vojaškim enotam, dajati ali garantirati posojil ali na svojem ozemlju nuditi zatočišča vojaškim enotam in bojnim ladjam.

Prevenција:

Nevtralna država je na svojem ozemlju dolžna preprečevati dejavnosti kot so regrutacija vojakov, priprave na bojno delovanje ali spopadov.

Trpljenje (acquiescence)

Nevtralna država je dolžna priznati zakonitost aktov bojujočih se strani, proti trgovskim dejavnostim fizičnih in pravnih oseb, če so ti akti v skladu z vojnim pravom. Tu je mišljeno zajemanje trgovskih ladij pod zastavo nevtralne države, ki prevažajo prepovedane snovi, prebijajo blokade ali nudijo protinevtralno pomoč.

Dolžnosti bojujočih se držav napram Nevtralnim državam

Vzdržnost: Bojujoče strani se morajo vzdržati posegov na ozemlje nevtralne države, vključujoč zračni in pomorski prostor. Nobena stran ne sme preprečevati trgovskega prometa, ki je povojnem pravu dovoljen.

Preprečevanje: Vsaka bojujoča se stran je dolžna preprečiti kršenje pravic diplomatskih predstavnikov in državljanov nevtralne države na svojem ozemlju in na ozemlju, ki ga je okupirala.

Trpljenje:

Bojujoča se stran je dolžna trpeti pridržanje sovražnih vojnih enot, ki so zajete na ozemlju nevtralne države in dobijo zatočišče do konca sovražnosti, če so jih predhodno razoorožili. Prav tako je z zasidranjem bojnih ladij v nevtralnih lukah, pod omejitvami nevtralnosti v morskimi vojnimi.

Nevtralnost in OZN

Različne oblike mednarodnih spopadov

1. To so vsi primeri formalno objavljenih vojn, katerih ni več po letu 1945.
2. Vsaka druga oblika oboroženega spopada, ki nastane med dvema državama med dvema ali več državama, strankama Ženevskih konvencij, tud če ena od njih ne prizna vojno stanje.
3. Sem spadajo tudi vsi primeri popolne ali delne okupacije področja neke države, četudi okupacija ne naleti na oborožen odpor. Vojno stanje obstaja, četudi ga obe strani zanikata.
4. Spopadi, v katerih se narodi borijo proti kolonijalni dominaciji in tuji okupaciji in rasističnim režimom, glede na pravico naroda do samoodločbe.

Mednarodni-nemednarodni spopadi

Mednarodni

1. To so vsi primeri formalno objavljenih vojn, katerih ni več po letu 1945.
2. Vsaka druga oblika oboroženega spopada, ki nastane med dvema državama med dvema ali več državama, strankama Ženevskih konvencij, tud če ena od njih ne prizna vojno stanje.
3. Sem spadajo tudi vsi primeri popolne ali delne okupacije področja neke države, četudi okupacija ne naleti na oborožen odpor. Vojno stanje obstaja, četudi ga obe strani zanikata.
4. Spopadi, v katerih se narodi borijo proti kolonijalni dominaciji in tuji okupaciji in rasističnim režimom, glede na pravico naroda do samoodločbe.

Pravila v mednarodnem spopadu, so v mnogočem odvisna od obstoja vojnega stanja med dvema državama. Vojno stanje pomeni odsotnost miroljubnih odnosov med stranema v vojni. Sovražnost med dvema državama lahko preneha z kapitulacijo premagane države ali na drugi način, ali pa se vojno stanje podaljšuje do mirovne pogodbe. Prav tako pa lahko zmagovalna stran preprosto dokonča vojno stanje. Objava vojne je sicer v nasprotju Briand-Kellogovim paktom iz 1928, danes bi tako tudi ultimat predstavljal grožnjo po UL OZN.

Pravne posledice vojnega stanja:

Začetek vojne stanja med vojnega stanja ima za posledico prekinitev diplomatskih odnosov med državama.

Vse dvostranske pogodbe o političnem ali vojaški zvezi med državama v vojni so z začetkom vojnega stanja nične, če se obveznosti iz teh pogodb še vedno izpolnjujejo, se lahko razume namera, da stranki ne priznavata vojnega stanja med njima. Vsaka stran ima pravico začasno prekiniti izvrševanje pogodb o trgovini, prometu, ekstradikciji in drugih oblikah sodelovanja. Šele z vpostavitvijo vojnega stanja pa začnejo veljati določila iz pogodb, ki se izvršujejo v vojni. To so 4 ženevske konvencije in prvi protokol iz 1977. Aplikacija teh konvencij in delovanje tretje države zaščitnice lahko objektivno predstavlja obstoj vojnega stanja. Po letu 1945 se situacija bistveno spremeni, saj večina spopadov po tem letu ni izpolnjevala zgoraj naštetih kriterijev za oboroženi spopad (Z izjemo spopadov na bližnjem vzhodu med Izraelom in arabskimi državami) podobno je bilo tudi z vsemi proti kolonialnimi vojnami, ker so se zaključile pred 1977, ko jih prvi protokol definira kot mednarodne spopade. V vseh takšnih spopadih se njihove strani same odločijo katera določila vojnega prava bodo uporabile.

Pripadniki regularnih sil pa imajo tudi v nepriznanih mednarodnih oboroženih spopadih položaj vojnih ujetnikov.

Prenehanje mednarodnega spopada:

Prosto prenehanje brez mirovne pogodbe.

Subjugacija: osvojitve celotnega ozemlja neke države, s tem se preneha vojna. Z popolno osvojitvijo pa tudi ni potrebe po urejanju posledic te vojne. Po danes veljavnem pravu je pokoritev neke države pravno nedopustna.

Mirovna Pogodba

To se razume kot normalen zaključek vojne. S to pogodbo se urejajo vsa vprašanja, ki izhajajo iz vojne in glede sprememb zaradi vojne.

Nemednarodni

Notranji ali državljanski spopad

So spopadi na ozemlju neke države (izvzeti so tisti kjer narod izrablja pravico do samoodločbe). Sovražnosti se dogajajo na ozemlju države med njenimi oboroženimi silami in odpadniškimi silami ali drugim organiziranimi oboroženimi skupinami, ki nad delom ozemlja držijo nadzor in jim omogoča vodenje neprekinjene in usmerjene vojne operacije. V teh spopadih se aplicirajo pravila humanitarnega prava iz skupnega člena 3. ženevske konvencije. Posebej tista, ki se vežejo na omejevanje bojev. V kolikor te skupine niso priznane kot bojujoča stran pa se tudi ne more uporabiti načelo nevtralnosti tretjih držav, ker tudi ne obstaja med temi državami nekaj kar bi bilo definirano kot »vojno stanje«

Ženevska konvencija predpisuje minimalna pravna pravila, ki jih morajo upoštevati vse strani v spopadih. Gre predvsem za humano ravnanje z civilisti in pripadniki nasprotnih sil, ki so položili orožje. Proti tem osebam je v vsakem trenutku prepovedano: nasilje proti življenju in telesu: umor, okrutno ravnanje in mučenje, jemanje talcev, poseg zoper dostojanstvo, izrekanje kazni brez sojenja pred sodiščem, ki zagotavlja vsa sodna jamstva, ki jih priznajo civilizirani narodi. Gre torej za minimalna pravila, ki nikomur ne zagotavljajo položaja vojnega ujetnika in ugodnosti, ki pridejo z tem statusom. Velja tudi, da lahko katerakoli humanitarna organizacija ponudi pomoč, vendar je nobena stran ni dolžna sprejeti.

2 dopolnilni protokol iz 1.77 dopolnjuje ženevske konvencije, vendar pa velja samo za stranke tega protokola. Po njem se nudi zaščita ranjenim, bolnim in brodolomcem, brez razlike razen

medicinske. Mora se spoštovati in ščititi sanitetno in versko osebje, prav tako pa mu mora nudena pomoč. Sanitetne enote in transporti se morajo ščititi na enak način kot sanitetno osebje. Civilno prebivalstvo uživa občo zaščito od vojnih nevarnosti, niti ne sme biti cilj vojnega delovanja, proti njim se ne sme izvajati terorističnih dejanj. Civilisti uživajo zaščito, dokler ne sodelujejo v sovražnosti in za čas ko ne sodelujejo v sovražnostih. Z vsemi osebami, ki neposredno ne sodelujejo v spopadih ali so prenehale sodelovati v spopadih se bo ravnalo v vseh primerih humano. Vse imajo pravico do temeljnega jamstva brez kakršnekoli diskriminacije. Morajo se tudi spoštovati njihova osebnost, čast, prepričanje ali verski obredi. Nad temi osebami je prepovedano izvajati naslednje: nasilje nad življenjem, zdravjem in fizičnim in duševnim blagostanjem, še posebej pa umor, telesne kazni in pohabljenje. Nasilje nad dostojanstvom osebe, še posebej žaljivi in poniževalni postopki. Prav tako nasilna prostitucija, Jemanje talcev, kolektivna kazen, Grožnja z prej omenjenim.

Vojni zločini v kontekstu nemednarodnih spopadov

Rimski statut predstavlja na nek kodifikacijo občin običajnih pravil humanitarnega prava in obvezujejo vse vpletene strani. Tukaj predpostavljamo, da to obvezuje tudi države, ki niso stranke 2 dopolnilnega protokola.

Težke kršitve

Namerno usmerjeni napadi na civilno prebivalstvo ali proti posameznikom, ki nesodelujejo v oboroženih spopadih. Namerno usmerjeni napadi proti zgradbam, materijalu, medicinskemu enotam in transportom ter oseb, ki uporabljajo oznake Ženevskih konvencij v skladu z mednarodnim zakonom. Namerni napad na osebje, zgradbe, materijalu, enotam ali vozilom vključenih v humanitarno pomoč v skladu z ustanovno listino OZN, vse dokler imajo pravico na zaščito predvideno za civilne osebe in civilne objekte po pravu oboroženih spopadov.

Posilstvo, spolno suženjstvo, nasilna prostitucija, nasilna nosečnost, nasilna sterilizacija in katerakoli oblika spolnega nasilja. Rekrutiranje otrok mlajših od petnajst let v oborožene sile ali skupine ali njihova uporaba v sovražnostih. Premestitev civilnega prebivalstva iz razlogov, ki so vezani za spopad razen če to ni zaradi razlogov njihove varnosti ali imperativnih vojaških razlogov. Izvajanje kakršnihkoli poskusov ali pohabljenja na osebah, ki so pripadniki nasprotne strani. Razen če ni za to utemeljenega medicinskega razloga in povzročajo smrt ali niso v skladu z njihovimi interesi ali ogrožajo njihovo zdravje. Drugi zločini so tudi: napadi na kulturne objekte, ropanje mest, zahrbtno ubijanje ali poškodovanje nasprotnika ter izjava, da ne bo milosti.

Notranji nemiri

Poleg državne oblasti tu ni strani, ki bi bila vpletena v spopadu, ker se ona sploh še ni organizirala. Tu niti ni resničnih sovražnosti, niti vojnega stanja, niti nevtralnosti tretjih držav.

Vpletanje varnostnega sveta v mednarodni ali nemednarodni oboroženi spopad

Dokler VS jasno ne opredeli agresorja, ali dokler ne prične z delovanjem v skladu z 7.poglavjem UL OZN, je nevtralnost tretjih držav možna. Ta nevtralnost preneha z odločitvijo VS, ki temelji na 41 in 42.členu UL. V nemednarodnih spopadih ni mogoče proglasiti nevtralnosti, razen če so uporniki priznani kot stran v spopadu.

Kolektivna varnost

V sklopu sistema kolektivne varnosti OZN ima primarno nalogo za mir varnostni svet OZN, po 24 členu ustanovne listine OZN, kjer so države članice prepustile VS primarno odgovornost za vzdrževanje mednarodnega miru in varnosti. Odločitve, ki jih sprejme VS so tako obvezujoče za vse članice OZN. V mednarodnih sporih izraža zaključke kot priporočila, v primerih ogrožanja miru, mednarodnih sporov in dejanj agresije pa sprejema resolucije, ki so obvezujoče. Ta sistem izpopolnjuje dejstvo, da po 103.členu ustanovne listine, da obveznosti držav članic OZN, prevladujejo nad njihovimi obveznostimi iz kateregakoli drugega mednarodnega sporazuma.

Preden pa lahko varnostni svet sprejme katerokoli obvezujočo resolucijo pa mora ugotoviti dejstva – ugotoviti mora, da obstaja grožnja miru ali dejanje agresije. Na takšne okoliščine ga lahko opozori vsaka članica OZN, Skupščina ali glavni tajnik OZN, te okoliščine lahko ugotovi tudi sam. Zaradi tega lahko, vendar ni dolžno izvesti raziskavo. Pomembno tukaj je postavka, kjer vse države soglašajo s tem, kdo je agresor.

Razlika med sistemom KV OZN in društva naroda:

Najširša kategorija je grožnja miru, ker jo je najtežje opredeliti, za razliko ogrožanja miru in dejanj agresije. Po tem je najlažje ugotoviti dejanje agresije v oboroženem spopadu. Vendar VS ni nikoli izrecno opredelil neke države kot agresorja ali dejanja te države kot dejanja agresije. Vendar ne glede na to lahko v vseh 3 primerih sprejme odločitve, ki so obvezujoče za vse članice OZN.

Proceduralno pa sistem deluje tako, da najprej VS ugotovi v skladu z 39.členom grožnjo varnosti (na to ga lahko opozori katerakoli članica OZN, generalni sekretar ali pa generalna skupščina). V skladu z 40. členom potem pozove prizadete stranke k sprejetju začasnih ukrepov, da bi preprečili poslabšanje situacije. V skladu z 41.členom ugotovi katere ukrepe, ki ne vključujejo uporabe oborožene sile, mora izvajati, da bi se izvajale njegove odločbe (Ti ukrepi so popolna ali delna prekinitev ekonomskih odnosov in železniških, pomorskih, zračnih, poštnih, telegrafskih, radijskih in drugih komunikacijskih sredstev. Če so ti ukrepi neustrezni, ali so se pokazali za neustrezne, potem sme v skladu z 42.členom uporabiti oborožene sile - izvajati demonstracije, blokado in druge operacije

UL OZN predvideva legitimno uporabo oborožene sile v treh primerih:

- po 51.členu UL (naravna pravica do samoobrambe)
- po 43.členu UL (kolektivne akcije) ZN
- Pravica do samoodločbe narodov

Definicija Agresije OZN -1974

- Invazija ali napad oboroženih sil na ozemlje druge države. Vojaška okupacija ali aneksija z uporabo sile.
- Bombardiranje ozemlja določene države.
- Blokada pristanišč in obal
- Napad oboroženih sil na kopenske, pomorske ali zračne sile druge države ali na trgovsko mornarico ali civilno letalstvo druge države.
- Uporaba oboroženih sil, ki so na ozemlju druge države na podlagi sporazuma, v nasprotju z določili sporazuma, ter vsako podaljševanje njihovega po pogodbeno določenem roku.

- Dovoljenje določene države, da njeno ozemlje, ki ga je dala na razpolago drugi državi, ta uporabi za agresijo proti tretji državi.
- Pošiljanje oboroženih čet, skupin, neregularnih čet ali najemnikov s strani ene države, da zoper drugo državo

Razlika med sistemom KV OZN in društva naroda:

Država se po UL OZN morajo vzdržati grožnje ali uporabe sile proti teritorialni celovitosti ali politični neodvisnosti katerekoli države. Odstranjene so diskrecijske pravice držav, da uporabijo silo, ko izčrpajo vsa druge vire diplomatskega pogajanja.

VS predstavlja izvršni oz. Reprezentativni organ OZN, kadar gre za vprašanja mednarodnega miru in varnosti. Zaradi tega tu ni dualizma, kot je bil v društvu narodov med skupščino in svetom. Po ustanovni listini pa lahko OZN tudi vojaške ukrepe z uporabo sil, ki jih ponudijo na uporabo članice OZN, društvo narodov tega ni omogočalo. UL OZN predvideva 2 izjemi za uporabo sile, vendar pa pride v praksi še do tretje:

1. Pravica do samoobrambe
2. Operacije po 7.poglavju UL
3. Legalnost in legitimnost do boja proti kolonialni oblasti.

Problem pri kolektivnih operacijah je ta, da je potrebno soglasje VS.

Začasni ukrepi

Tudi pred tem, ko VS ugotovi grožnje miru ali dejanja agresije, lahko vpletene strani pozove, da izvedejo začasne ukrepe, ki jih VS razume kot potrebne in zaželjene. Namen teh ukrepov je preprečevanje poslabšanja trenutne situacije. To so neobvezujoča priporočila VS OZN, ki ne vsebujejo nikaršne obsodbe.

Priporočila in odločitve VS OZN:

Ko sprejema odločitve, se VS sklicuje na 7 poglavje UL OZN. Ukrepi, ki jih izvaja VS lahko razdelimo na vojaške in nevojaške. Nevojaške ukrepe lahko delimo na ekonomske in politične in najpogosteje vključujejo : prekinitev ekonomskih odnosov (popolni ali nepopolni), prekinitev komunikacij z neko državo in tudi prekinitev diplomatskih odnosov z neko državo. Slabost teh ukrepov je to, da se učinki poznajo šele na daljši rok in prizadanejo samo civilno prebivalstvo neke države ne pa tudi političnega vodstva. To predvsem niso sredstva za hiter zaključek mednarodnih zločinov, za katere je to politično vodstvo odgovorno.

Vojaški ukrepi:

Če VS presodi, da so nevojaški ukrepi neprimerni, ali pa se je pokazalo, da so neprimerni, lahko izvede ukrepe, ki jo smatra potrebno za vzdrževanje ali vzpostavitev mednarodnega miru in varnosti. Po 43.členu države članice z VS sklenejo sporazume s katerimi dajo na razpolaganje svoje vojaške sile, pomoč in podobne usluge, kot so pravica do prehoda. Poleg tega držijo razpoložljive kontingente svojih zračnih sil zaradi skupnega prisilnega delovanja, vendar v mejah teh sporazumov (45.člen). To ni ustvarjanje mednarodne vojske, UL predvideva sestavo sil OZN glede na sporazume s članicami, s katerimi bi VS deloval proti grožnjam, ogrožanju miru in dejanjem agresije. 7.poglavje prav tako predvideva ustanovitev posebnega vojnega odbora, ki je sestavljen iz načelnikov štabov stalnih članic VS, ki bi svetoval VS. Ta odbor ni do invazije na Kuvajt leta 1990 opravljal nobene praktične funkcije. V letih 90 in 91 pa je opravljal pomembno

funkcijo koordinacije, glede na to, da so bili vsi stalni člani VS pripravljene sodelovati v razbitju iraške agresije. Kot posledica hladne vojne ni bil nikoli z nobeno državo članico sprejet kakršenkoli sporazum, zaradi tega je bilo delovanje VS zelo oslabiljeno.

Generalna skupščina OZN

Ima po UL subsidijarno funkcijo glede na varnostni svet, ne samo pri reševanju sporov, ampak tudi pri drugih ukrepih za varovanje mednarodnega miru in varnosti. 11.člen posebej predpisuje, da kjer potrebno izvajati ukrepe, Generalna skupščina posreduje vprašanje VS, pred ali po razpravi. Skupščina lahko po členih od 10.-14.razpravlja o vseh vprašanja ki padejo pod obseg UL, lahko pa daje priporočila članicam ali pa VS.

Mirovne misije in opazovalci OZN.

Poleg tega da razdvojijo sprte strani, je namen mirovni misij zmanjšanje napetosti na terenu. Prav tako pa opravljajo različne naloge: začasno upravljanje na nekem področju; nadzor nad izvajanjem sporazuma o človekovih pravicah in vrnitvi beguncev; nadzor nad izvajanjem volitev; urjenje lokalnih policijskih sil; Nadzor nad izvrševanjem sporazuma o umiku vojaških sil in demilitarizaciji terena; pomoč pri deminiranju terena. Zaradi tega so te sile različne od tistih, ki bi jih poslali na podlagi 7.poglavja UL, saj mora država dovoliti prihod teh sil, prav tako pa te sile ne morejo preprečiti agresije. Uspeh teh sil je odvisen od njihovega mandata in od okoliščin na terenu. Te sile ne morejo vsiliti miru, ne morejo preprečiti zločinov proti civilnemu prebivalstvu, saj lahko silo uporabijo le v samoobrambi, proti vsem pa morajo biti nepristranski.

Regionalne in multinacionalne sile:

Prisilno delovanje sil katerekoli koalicije ali združenja sil je brez odobritve VS OZN v nasprotju z ustanovno listino.

Zunanja politika

Subjekt ZP je država. Za ugotavljanje ciljev, načel in doktrine ZP je potrebno analizirati notranje ekonomske, družbene, politične, pravne,... razmere, ki določajo. ZP je vedno nadaljevanje NP, saj so razmere v MS in v posamezni državi v soodvisnosti (svetovni trg,..) to vpliva na notranjo politiko držav. Notranja politika določi cilj, ki si ga ZP poskuša doseči. Uresničevanje teh ciljev pa določa sposobnost države (organizacijske, materialne) ter od strukture MS v določenem obdobju. ZP vsebuje cilje in načela, ki so vrednostna prezentacija države. Taktika je prilaganje obnašanja posamezne države za dosego teh strateških usmeritev. Če taktika pripelje do erozije načel, govorimo o pragmatizmu ZP. Razlikuje se od realizma ZP, ki ohranja zunanjepolitično orientacijo in ga lahko obravnavamo kot taktiko. Strategijo ZP lahko ločimo na 3 vrste:

1. Teorija Iger

Priprava alternativnih scenarijev, na podlagi katerih se išče navodila. Na to vplivajo za

2. Nacionalni interes

Načrt in strategija se izdelata na podlagi nacionalnega interesa. Izvajajo se v določenih izvršnih organih. So tajne, pogosto nepisane, oblikujejo jih telesa državnega vrha, sprejemajo pa se na osnovi ugotovitev državnih službin političnih institucij.

3. Javno sprejete v parlamentu

Svetovno javnost obvestijo k čemu bodo stremele. Druge države zanima ZP orientacija in notranje politične stanje kot pokazatelj stanja. Parlament tako formalno/simbolično obveže vlado

Strategije, ki jo poznamo v teoriji:

1. Izolacionizem: Nasprotje intervencionizma.
2. Nevtralnost : ločimo trajno nevtralne države, politiko nevtralnosti v miru, politiko neuvrščenosti, nevtralnost v vojni.
3. Zveze in bloki : Med seboj jih ločimo glede na stopnjo angažiranosti držav pri uresničevanju njihovih ciljev. Obstajajo različna zavezništva. Zaradi spreminjajoče narave ZP in razmerij v MS, zato zavezništva niso dolgotrajnejša. Napadalna zavezništva so prepovedana, obrambne zveze pa so dovoljene.
4. Garancijske pogodbe: poznamo pri malih državah (San marino), Velika država ščiti malo državo. Zaščita pomeni protektorat.
5. Ravnotežje sil : Države med seboj tekmujejo v moči. Po drugi strani pa spreminjajo zavezništva
6. Imperializem : Razvit je bil predvsem v preteklosti, gre za vzdrževanje kolonij in prevlade v oddaljenih deželah.
7. Univerzalizem : predvsem delovanje OZN.

Diplomacija

Je lahko : ZP države, postopki metode v pogajanjih, aparat ministrstev za zunanje, specializirana dejavnost , večšina, taktična sredstva v komunikaciji, ko želiš uresničiti svoje interese.

Transformacija diplomacije skozi zgodovino: pride do deetatizacije diplomacije, nekoč so diplomacijo namreč predstavljali oziroma izvajali skozi drž.org. (ministrstva, veleposlaniki). Potem se razvijajo adhoc misije – srečanja na vrhu. Razvoj tehnike zbliža vlade in različne resorne organe. Klasična diplomacija začne izgubljati na veljavi. Zadnja karakteristika preobrazbe pa je razvoj parlamentarne demokracije. Od 1.SV obstaja parlamentarni nadzor nad diplomacijo zaradi tajne diplomacije, ki je po mnenju mnogih eden od glavnih krivcev za 1.SV. Čez nacionalne meje pa sodelujejo tudi različni organi, razvoj MS in držav zahteva zunanjepolitično sodelovanje politike, ekonomije, prava. Prihaja do diverzifikacije izobrazbene strukture diplomatovm, saj morajo biti vključeni v diplomatsko dejavnost strokovnjaki z številnih področjih

Sredstva diplomacije

Komunikacija – klasično, v ospredje pa prihaja javno mnenje – Javna diplomacija

Javna diplomacija

Javna dilomacija se ukvarja z vplivanjem na javno mnenje glede tvorjenja in izvajanja tuje politike. Sprva so mislili, da bo javno mnenje zastopano z vstanovitvijo Društva narodov, potem pa z angažmajem parlamentarcev. Obsega dimenzija izven dosega klasične diplomacije. Gre za oblikovanje javnega mnenja v drugih državah. Javna diplomacija se v prvi vrsti razlikuje od klasične diplomacije, ker se ukvarja z nevladnimi posamezniki in organizacijami. Z propagando poskuša pridobiti na svojo stran tako doma, kot v tujini. V tujini se Javna diplomacija izvaja

skozi turistična gospodarska predstavništva, kulturne centre in skozi centre za tisk in informiranje na diplomatskih predstavništvih.

Mednarodna Skupnost

Univerzalna: Vse zadeve v mednarodni skupnosti so vseobsegajoče in splošne. Univerzalizem je nasprotje regionalizma, kjer je vse omejeno na določen prostor.

Totalna: Gre za prepletenost pojavov politike, ekonomije, prava, tehnologije, sociologije, ipd. Ni več pojavov, ki jih lahko ločimo le na npr. Ekon zadeve.

Heterogena: Države, ki sestavljajo MS so med seboj zelo različne. V tem smislu lahko lahko na drž gledamo, kot da imajo različne politične sisteme, stopnje razvoja, kulture, ideologije,

Visoko strukturirana: Število subjektov v MS je vsak dan večje. V 19. stoletju so bili subjekti mednarodne skupnosti samo države. Kasneje začnejo nastajati nevladne organizacije. Danes so subjekti mednarodne skupnosti tudi multinacionalke in posamezniki.

Suicidalnost: Ni znanstvenega dokaza, da je civilizacija sposobna preživeti. Glavne nevarnosti, ki ogrožajo civilizacije: oboroženi spopadi (predvsem orožja za množično uničenje – število držav, ki jedrsko orožje imajo je vedno večje), Vprašanje okolja (Uničenje okolja in onesnaževanje), ekonomija (vprašanje neobnovljivih virov – predvsem nafte)

Vestfalski mirovni kongres

Dogovorijo se o suverenosti držav, ki naj bi bil garant za mir. Cius regio, Eius religio.

Suverenost:

Suverenost je pravno neomejena državna oblast. Pravni nosilec je pravna država.

Ločimo 4 kategorije suverenosti

Popolna:

Neomejena, absolutna. Gre za pravno in nevezano oblast, nikomur ne odgovarja.

Omejena:

Glavne omejitve suverenosti so: mednarodno pravo, protektorati in brežnjeva doktrina (pravica do intervencije v državi, ki spada v isti ideološki krog)

Okrnjena:

Nanaša se na vprašanje t.i. deljene suverenosti. Tukaj mislimo na federacije. Kdo ima vrhovno oblast Federacija ali federalne enote. Gre za delitev suverenosti. Veže se tudi na polsuverenost. Kjer so države ki so odvisne (blokovska ureditev).

Relativna:

V odnosu na absolutno suverenost. Absolutne suverenosti ni, je le relativna suverenost. V MS je vsak subjekt omejen z mednarodnim pravom, institucijami in zakoni.

Dragova doktrina:

Nobena evropska sila ne sme uporabiti sile, da bi izterjali dolg. S tem se krši suverenost države. Država, ki se znajde v položaju, da ne more plačati dolgov mora: pristati na arbitražo, se pogajati v dobri veri in izpolniti arbitražno odločitev.

Subjekti MP

1. Države

2. Kvazidržavna ozemlja

Mandatna oskrbniška ozemlja in nesamoupravna ozemlja. Predvsem kolonije premaganih držav po 1.SV. Nesamoupravna so nastala po 2.SV.

Internacionalizirana ozemlja: Gdansk, pod nadzorom DN. Pri OZN tega, razen 2 neuspešnih poskusov: svobodno tržaško ozemlje in Jeruzalem.

3. Zveze držav: Mednarodne vladne org.držav. Države z ustanovitvijo takšnih org.

Uresničujejo interese. Primer je WTO.

4. Sveti sedež

5. suvereni malteški red

6. Rdeči križ

7. Uporniki, osvobodilna gibanja

So skupina oseb, ki nastopi proti vladi neke države. S ciljem, da se dokoplje do oblasti oziroma da odcepijo del države in da izvajajo oblast v nasprotju s pristojnostmi neke vlade. Mednarodno pravni subjekti so le napram tistim, ki so jih priznali. V MP jih štiti II.protokol k ženevski konvenciji iz 1977 in martensova Klavzula. Pomoč vstajnikom oz.upornikom z strani tretje države je vmešavanje v notranje zadeve te države, če jih tretja država ne prizna. Po I.protokolu iz 1977 izenačuje borce osvobodilnih gibanj z borci v mednarodnih spopadih. Morajo pa izpolnjevati naslednje pogoje: Podvrženi morajo biti vodstvu, pred spopadom morajo vidno nositi orožje, spoštovati morajo MP oboroženih spopadov, ne izgubijo zaščite, vendar se jim lahko sodi. Imajo pravice po I.protokolu, tudi če jih niso priznali, če se borijo proti rasizmu, kolonializmu ali tuji nadvladi.

8. Posameznik

Počasi se je uveljavilo, da je posameznik subjekt MP. Posameznik je imel v zgodovini pravice in dolžnosti preko države.

Vojna hudodelstva

Vojni zločini in hude kršitve MVP. So kršitve pravil in običajev prava oboroženih spopadov. Posamezniki odgovarjajo po nacionalnimi sodišči po nacionalnem pravu. Moramo ločiti od dejanj, ki so kazniva po notranjem pravu držav in tistim, ki je kaznivo po MVP.

Rimski Statut in Mednarodno kazensko sodišče

RS določa naslednja hudodelstva:

1. Genocid

2. Hudodelstva zoper človečnost

3. Vojna hudodelstva
4. Agresijo – ni povsem definirana

Definirana pa je tudi osebna kazenska odgovornost posameznika ne ali je storil, ukazal, napeljeval, pomagal. Posebej pa je določena tudi poveljniška odgovornost: vojaški poveljnik je odgovoren za stvari, ki so jih storile njegove enote pod dejanskim poveljstvom in nadzorom.

Sredstva za mirno reševanje sporov

Spore razdelimo na

Pravne : Objektivni kriterij – lahko rešijo z uporabo pr.predpisov, subjektivni kriterij – stranke želijo, da se rešijo po pravni poti.

Nepravne: politični in interesni

Po 33.členu UL si morajo države prizadevati reševati svoje spore z pogajanjem, anketo, posredovanjem, spravo, razsodništvom, sodno rešitvijo ali sredstvom po svoji izbiri.

1. Pogajanje

Države večino svojih sporov rešijo s pogajanjem; gre za reševanje sporov po diplomatski poti. Obveznost pri tem je pogajanje v dobri veri, z namenom razreševanja spora. Stranki sta avtonomni.

2. Anketa

stranke se pogosto razhajajo v prikazovanju dejstev, ki so vzrok za spor, zaradi tega obstaja poseben institut preiskave ki se poveri neodvisnemu posamezniku ali komisiji. Poročilo komisije se smatra kot priporočilo. Komisije se glede njihovih nalog razdeli na: opazovalne, za ugotavljanje dejstev, spremljevalne (monitoring), nadzorne, preverjalne, preiskovalne. Skupna lastnost je pridobivanje informacij in posredovanje tistemu, ki jih je ustanovil.

3. Posredovanje

Ukrep ene ali več držav, posameznika ali medn. Org., ki niso neposredno vpleteni v sporu, da bi spodbudili države, da bi ga rešili na miren način. To ni intervencija, temveč intercesija – ločimo: dobre usluge - s svetovanjem, prepričevanjem se se poskuša doseči oz.pospesiti neposredna pogajanja, Mediacijo – stranka, ki posreduje, predlaga lastna stališča, išče kompromise in aktivno sodeluje v pogajanjih.

4. Sprava

Združuje postopek preiskave in mediacije. Stranki predložita spor 3.stranki, z zahtevo, da preišče sporno vprašanje in predlaga rešitev. Stranki se ne obvežeta, da bosta izpolnili rešitev. Naloga sprave je, da z rešitvami vpliva na stranke.

5. Ramsodništvo

Sem spada tudi arbitražo. Obe haški konferenci definirata arbitražo kot rešitev s strani sodnikov, ki jih strani izbereta sami. Stranki se obvežeta, da bosta rešitev spoštovale v dobri veri, pritožba pa ni možna.